

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 6 września 2022 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. po rozpatrzeniu wniosku W. C. z dnia 16 sierpnia 2022 roku odmówił jej prawa do obliczenia emerytury zgodnie z art. 55a ustawy emerytalnej. W uzasadnieniu wskazano, że wnioskodawczyni nie spełnia warunków do ponownego ustalenia wysokości emerytury na podstawie ustawy z 5 marca 2015 roku ponieważ emerytura została ubezpieczonej przyznana przed dniem 1 stycznia 2009 roku, a zatem brak jest podstaw do obliczenia emerytury z zastosowaniem art. 55 i art. 55a ustawy emerytalnej.

(decyzja – k. 159 plik VI załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Odwołanie od w/w decyzji wniosła W. C. wnosząc o jej zmianę poprzez ponownie ustalenie wysokości przysługującego jej świadczenia zgodnie ze złożonym przez nią do ZUS wnioskiem z dnia 16 sierpnia 2022 roku.

Ubezpieczona nie zgodziła się ze stanowiskiem organu rentowego, który odmówił uwzględnienia złożonego przez nią w/w wniosku wskazując, że emerytura została jej przyznana przed dniem 1 stycznia 2009 roku. Podniosła, że miała prawo do wcześniejszej emerytury i po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego kontynuowała ubezpieczenie emerytalne i rentowe.

(odwołanie – k. 3-4)

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniosł o jego oddalenie przytaczając argumentację jak w zaskarżonej decyzji.

(odpowiedź na odwołanie – k. 5-5 verte)

Na rozprawie w dniu 10 stycznia 2023 roku wnioskodawczyni wniosła o przeliczenie emerytury przy zastosowaniu kwoty bazowej z 2005 roku.

(oświadczenie wnioskodawczyni - rozprawa z dnia 10 stycznia 2023 roku e-protokół (...):10:19 – 00:20:57 – płyta CD – k. 17)

Na rozprawie w dniu 10 stycznia 2023 roku wnioskodawczyni poparła odwołanie, zaś pełnomocnik ZUS wniosł o jego oddalenie.

(końcowe stanowiska stron – rozprawa z dnia 10 stycznia 2023 roku e-protokół (...):20:59 – 00:22:16 – płyta CD – k. 17)

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

W. C. urodziła się w dniu (...).

(okoliczność bezsporna)

W dniu 26 kwietnia 2000 roku wnioskodawczyni złożyła do ZUS wniosek o emeryturę.

(wniosek – k. 1 plik III załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Prawomocną decyzją z dnia 31 maja 2000 roku organ rentowy przyznał wnioskodawczyni prawo do emerytury wcześniejszej od dnia 18 czerwca 2000 roku, tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego.

(decyzja –k. 21 plik III załączonych do sprawy akt organu rentowego)

W dniu 29 lipca 2005 roku wnioskodawczyni złożyła do ZUS wniosek o emeryturę w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego wynoszącego 60 lat.

(wniosek – k. 2 plik V załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Prawomocną decyzją z dnia 8 września 2005 roku ZUS po rozpatrzeniu w/w wniosku przyznał skarżącej emeryturę od dnia 1 lipca 2005 roku, tj. od miesiąca w którym zgłoszono wniosek zgodnie z art. 27 ustawy emerytalnej w dotychczasowej wysokości. W uzasadnieniu wskazano, że brak jest podstaw do ustalenia 24 % kwoty bazowej obowiązującej w dniu przyznania prawa do emerytury, ponieważ po przyznaniu wcześniejszej emerytury ubezpieczona nie podlegała przez co najmniej 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

(decyzja – k. 5 plik V załączonych do sprawy akt organu rentowego)

W dniu 16 sierpnia 2022 roku skarżąca złożyła do ZUS wniosek o ponowne obliczenie świadczenia emerytalno – rentowego na podstawie art. 27 w zw. z art. 55 i art. 55a ustawy emerytalnej wskazując, że wykonywała pracę po przyznaniu prawa do emerytury w okresach z przerwami od 10.2007 r. do 06. 2019 r.

(wniosek – k. 157-158 plik VI załączonych do sprawy akt organu rentowego)

W dniu 6 września 2022 roku organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję.

(decyzja – k. 159 plik VI załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się nieuzasadnione.

W niniejszym postępowaniu pod rozwagę sądu poddana została ocena prawidłowości decyzji ZUS z dnia 6 września 2022 roku, którą organ rentowy odmówił ubezpieczonej prawa do obliczenia emerytury zgodnie z art. 55 i art. 55a ustawy emerytalnej. Stan faktyczny niniejszej sprawy był przy tym w zasadzie bezsporny (sąd przy jego ustalaniu oparł się w całości na niekwestionowanych dokumentach znajdujących się w aktach ZUS), a jej rozstrzygnięcie zależało od interpretacji przepisów art. 55 i 55a ustawy emerytalnej.

Na mocy art. 27 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2022.0.504) ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki: osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 27a.

Jak wynika z art. 55 ww. ustawy, ubezpieczonemu spełniającemu warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27, który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego i wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury **po dniu 31 grudnia 2008 r.**, może być obliczona emerytura na podstawie art. 26, jeżeli jest wyższa od obliczonej zgodnie z art. 53.

Przepis ten został umiejscowiony w rozdziale zatytułowanym „Ustalenie wysokości emerytur, o których mowa w art. 27-50e,” a zatem we fragmencie ustawy emerytalnej zawierającym regulacje poświęcone sposobowi wyliczenia emerytury dla osób urodzonych przed rokiem 1949. Co do zasady emerytura dla tych osób jest obliczana według tzw. „starych” zasad, tj. przy wzięciu pod uwagę faktycznego ich stażu pracy oraz wysokości zarobków ze ściśle określonych przepisami ustawy lat.

Równocześnie na mocy art. 1 pkt 2 ustawy z dnia 5 marca 2015 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, do ustawy emerytalnej został dodany art. 55a w następującym brzmieniu:

1. Przepis art. 55 stosuje się również do ubezpieczonego, który miał ustalone prawo do emerytury przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę, o której mowa w art. 27.

2. Jeżeli ubezpieczony pobrał emeryturę, do której miał ustalone prawo przed ustaleniem prawa do emerytury z tytułu osiągnięcia wieku emerytalnego, określonego w art. 27 ust. 2 i 3, podstawę obliczenia emerytury zgodnie z art. 26 pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne.

3. Prawo do emerytury ustalone przed osiągnięciem wieku emerytalnego, określonego w art. 27 ust. 2 i 3, ustaje z dniem, od którego została przyznana emerytura na podstawie art. 27, obliczona zgodnie z art. 26.

Zmiana ta weszła w życie z dniem 1 maja 2015 r.

Wprowadzenie tego zapisu niejako potwierdziło praktykę orzecniczą. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 4 lipca 2013 r. w sprawie II UZP 4/13 (ale także w wyrokach z dnia 19 marca 2014 r. I UK 345/13 (Lex nr 1455228, z dnia 10 lipca 2013 r., II UK 424/12, z dnia 7 listopada 2013 r., II UK 143/12 oraz z dnia 9 września 2013 r., II UK 23/13 (LEX nr 1375193) stwierdził bowiem, że dla niektórych osób urodzonych przed 1 stycznia 1949 r. istnieje możliwość obliczenia emerytury według kapitałowych zasad określonych w art. 25 i 26 ustawy emerytalnej. Sąd Najwyższy przyjął, że ubezpieczony:

- urodzony przed dniem 31 grudnia 1948 r.,

- który po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego kontynuował ubezpieczenie i

- wystąpił o emeryturę po dniu 31 grudnia 2008 r.,

ma prawo do jej wyliczenia na podstawie art. 26 w związku z art. 55 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, niezależnie od tego czy wcześniej złożył wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą.

Wprowadzony do ustawy emerytalnej ustawą z 5 marca 2015 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2015 r., poz. 552) przepis art. 55a umożliwia ponowne obliczenie emerytury z zastosowaniem art. 55 ustawy emerytalnej w przypadku niektórych osób urodzonych przed 1 stycznia 1949 r. według „nowych” (kapitałowych) zasad, stosowanych - z założenia - tylko względem ubezpieczonych urodzonych po 31 grudnia 1948 r. Uprawnienie do skorzystania z takiego przeliczenia ma jednak charakter wyjątkowy i przysługuje tylko takim ubezpieczonym urodzonym przed 1 stycznia 1949 r., którzy po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego nadal pozostawali (pozostają) w stosunkach ubezpieczenia społecznego (są objęci ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi), legitymują się stażem emerytalnym (okresami składkowymi i nieskładkowymi) w wymiarze co najmniej 20 lat (w przypadku kobiet) albo 25 lat (w odniesieniu do mężczyzn), a wniosek o emeryturę złożyli po **31 grudnia 2008 r.** Nadto skorzystanie przez ubezpieczonego z możliwości, o której stanowi art. 55 ustawy emerytalnej, wchodzi w rachubę tylko wtedy, gdy emerytura obliczona według „nowych” reguł okaże się wyższa od emerytury wyliczonej według zasad, które dotyczą ogółu ubezpieczonych urodzonych przed 1 stycznia 1949 r. Przesłanki określone w analizowanym przepisie muszą zostać przy tym spełnione łącznie. Regulacja ta stanowi pewną preferencję w ustalaniu wysokości emerytury, polegającą na porównaniu emerytury wyliczonej starym i nowym sposobem.

Data 31 grudnia 2008 r. nie jest obojętna w kontekście obowiązujących regulacji emerytalnych, skoro nowy sposób wyliczenia emerytury został wprowadzony od 1 stycznia 2009 r. Ustawodawca wprowadził bowiem co do zasady, emerytury obliczane w wysokości „kapitałowej” dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. (art. 24-26 ustawy), ponieważ istotny składnik niezbędny do obliczenia ich wysokości, jakim jest kapitał początkowy, ustalano obligatoryjnie jedynie dla wymienionej kategorii ubezpieczonych (urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. - art. 173 ust. 1 ustawy). Ponadto z art. 183 ustawy emerytalnej w stosunku do ubezpieczonych urodzonych później (po 31 grudnia 1948 r.) wynika „stopniowalność” obliczania wysokości należnych im emerytur ustalanych w ściśle ustawowo wskazanych proporcjach, wymagających ich obliczenia zarówno według dotychczasowych zasad na podstawie art. 53,

jak i według „nowych” zasad wyliczanych metodą „kapitałową” (art. 26), jeżeli ubezpieczeni urodzeni po 31 grudnia 1948 r. osiągnęli lub osiągną wiek uprawniający do emerytury w ciągu (okresie) lat kalendarzowych 2009-2013.

Istotne w sprawie jest też to, że stosownie do art. 194d ustawy o emeryturach i rentach z FUS, jeżeli z wnioskiem o ponowne ustalenie wysokości emerytury wystąpi emeryt, któremu to świadczenie obliczono zgodnie z art. 53, wysokość emerytury oblicza się na nowo zgodnie z tym przepisem, tj. według dotychczasowych zasad.

Ponadto należy stwierdzić, że przepis powołanego art. 55 ustawy o emeryturach i rentach z FUS jako regulacja szczególna wymaga wykładni ścisłej, uzależnionej wyraźnie od wystąpienia przez ubezpieczonego z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008 r., który - co do zasady - nie może być rozumiany jako wniosek zmierzający do innego celu niż przyznanie po raz pierwszy emerytury na podstawie art. 27 ustawy. W szczególności wniosek o przyznanie emerytury na podstawie art. 27 ustawy nie może być rozumiany jako wniosek o przeliczenie, ponowne przyznanie tego samego świadczenia lub wniosek o ponowne obliczenie wysokości przyznanej emerytury na podstawie tego przepisu (art. 27 ustawy) według nowych zasad, jeżeli wcześniej wysokość emerytury (przyznanej na wniosek złożony przed 31 grudnia 2008 r.) została obliczona według dotychczasowych zasad na podstawie art. 27 w związku z art. 53 ustawy emerytalnej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2013 r. II UK 143/13).

Osobom urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku przysługuje na podstawie art. 27 w/w ustawy emerytura stanowiąca sumę składników wymienionych w art. 53 ust. 1 ustawy emerytalnej. Osoby urodzone po 31 grudnia 1949 roku uzyskują na podstawie art. 26 ustawy emeryturę stanowiącą iloraz podstawy jej wymiaru i średniej dalszej długości trwania życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2017 roku w sprawie II UK 652/15).

Na gruncie niniejszej sprawy należy zauważyć, że wnioskodawczyni wystąpiła z wnioskiem o emeryturę we wcześniejszym wieku emerytalnym, decyzją z dnia 31 maja 2000 roku na podstawie ZUS przyznał jej prawo do wcześniejszej emerytury, zaś decyzją z dnia 8 września 2005 roku otrzymała emeryturę po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego od 1 lipca 2005 roku (na podstawie art. 27 ustawy emerytalnej).

W dniu 16 sierpnia 2022 roku wnioskodawczyni złożyła wniosek o emeryturę na zasadach określonych w art. 27 w związku z art. 55 i art. 55a ustawy emerytalnej.

W sytuacji wnioskodawczyni nie został spełniony warunek zawarty w art. 55 ustawy, kreujący wyjątek od zasady ustalania ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. emerytury w wysokości wynikającej z dotychczasowych („starych”) zasad (art. 27 w związku z art. 53 tej ustawy). Ubezpieczonym, urodzonym przed datą 1 stycznia 1949 r., przysługuje prawo do obliczenia emerytury według nowych zasad, jeżeli wysokość emerytury obliczonej na podstawie art. 26 w związku z art. 55 okaże się wyższa od ustalonej według dotychczasowych zasad, pod warunkiem kontynuowania ubezpieczenia emerytalnego po osiągnięciu 60/65 lat życia (po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego) i wystąpienia z wnioskiem o przyznanie emerytury na podstawie art. 27 ustawy emerytalnej (po raz pierwszy) po dniu 31 grudnia 2008 r. Tak więc z możliwości obliczenia wysokości emerytury na podstawie art. 55 ustawy emerytalnej, nie mogą korzystać ubezpieczeni urodzeni przed dniem 1 stycznia 1949 r., także kontynuujący ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w art. 27 tej ustawy wieku emerytalnego, którym przyznane zostały emerytury po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego (art. 27 ustawy) przed końcem 2008 r. w wysokościach obliczonych według dotychczasowych zasad, także wówczas gdy nie pobierali takiego świadczenia, wobec kontynuowania zatrudnienia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2017 roku w sprawie II UK 755/15).

Emerytura osób, które spełniły warunki przewidziane w art. 27 ustawy emerytalnej i pobierały świadczenia na wniosek złożony przed 31 grudnia 2008 roku, nie może być wyliczona na podstawie art. 53 z uwzględnieniem art. 55 w związku z art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, choćby po ukończeniu wieku 60 lub 65 lat podlegały ubezpieczeniom społecznym obowiązkowo lub dobrowolnie. Tylko bowiem osoby urodzone po dniu 31 grudnia 1948 roku, czyli te które nabędą prawo do emerytury po dniu 1 stycznia 2008 roku będą mogły pracować po przejściu na emeryturę w nieograniczonym zakresie, a składki na ubezpieczenie społeczne z tego tytułu będą podstawą do kalkulacji nowego

świadczenia z uwzględnieniem kapitału początkowego ze składek zgromadzonych na koncie po przyznaniu emerytury (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2017 roku w sprawie II UK 652/15).

Mając powyższe na uwadze wnioskodawczyni niezależnie od korzystania z prawa do wcześniejszej emerytury, co nie wyklucza skorzystania z możliwości z art. 55 ustawy emerytalnej, na podstawie decyzji dnia 8 września 2005 roku nabyła od 1 lipca 2005 roku prawo do emerytury po ukończeniu 60 roku życia na podstawie art. 27 ustawy emerytalnej, na skutek czego niemożliwym stało się ustalenie emerytury wnioskodawczyni w oparciu o art. 26 ustawy emerytalnej.

W świetle powyższych rozważań nie zatem ulega wątpliwości, że zaskarżona decyzja ZUS z dnia 6 września 2022 roku jest prawidłowa.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy w pkt 1 sentencji wyroku na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

Zgodnie z art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. jeżeli ubezpieczony zgłosił nowe żądanie, dotychczas nierozpoznane przez organ rentowy, sąd przyjmuje to żądanie do protokołu i przekazuje go do rozpoznania organowi rentowemu. W pkt 2 sentencji wyroku Sąd przekazał do rozpoznania organowi rentowemu wniosek ubezpieczonej (zgłoszony na rozprawie w dniu 10 stycznia 2023 roku) o przeliczenie emerytury przy zastosowaniu kwoty bazowej z 2005 roku.